PREDSTAVNIŠTVO
EVROPSKE KOMISIJE
V REPUBLIKI SLOVENIJI

**VELJA GOVORJENA BESEDA**

# ART NOUVEAU:
## NACIONALNA IDENTITETA IN MEDNARODNI TRENDI

**LJUBLJANA**
**10. MARCA 2006**

**MIHELA ZUPANČIČ**
**VODJA PREDSTAVNIŠTVA EVROPSKE KOMISIJE V SLOVENIJI**

Dragi udeleženci, spoštovani gosti.

V veliko čast in zadovoljstvo mi je, da vam lahko v imenu Evropske komisije zaželim dobrodošlico na današnjem seminarju. Vprašanje, ki so si ga zastavili organizatorji in na katerega boste vi, spoštovani gostje, poskušali odgovoriti, vprašanje nacionalne identitete in mednarodnih trendov, je nadvse aktualno. Je vprašanje, ki se zastavlja v številnih kontekstih in nivojih sodobnega življenja in, zakaj ne, tudi v kontekstu zgodovinskega trenutka oz. njegovega izraza, umetnosti.

Ko je leta 1895 Ljubljano, zaspano prestolnico takratne dežele Kranjske, stresel strahovit potres in porušil okoli 10% (1000) stavb v mestnem središču, je bi to velik udarec za mesto in njegove prebivalce. Vendar pa je bil udarec hkrati tudi izziv; priložnost, ki jo je takratna Ljubljana znala prepoznati in jo dobro izkoristiti. Ruševine od potresa razmajanih stavb v mestnem središču so naredile prostor novim urbanističnim in prostorskim ureditvenim načrtom, podoba Ljubljane pa se je pod vodstvom na Dunaju šolanih slovenskih arhitektov sodobne generacije hitro spremenila, poživila in postala bolj moderna. V mestnem jedru so bile zgrajene številne stavbe, katerih arhitekturno mojstrstvo ter lepoto dekoracije zunanjih fasad in notranjih prostorov občudujemo še danes. Mednje sodi tudi zgradba hotela Union, arhitekta Josip Vancaša, v prostorih katerega poteka tudi današnji seminar.

Vendar pa je modernost in sledenje evropskim trendom le eden od razlogov zakaj ima secesija oz. art nouveau na slovenskem še danes posebno mesto in pomen. Iskanje modernosti in s tem integracijo v takratni univerzalni jezik evropske kulture je namreč istočasno zaznamovalo tudi iskanje slovenskosti oz. vključevanje tradicionalnih lokalnih elementov v arhitekturo in umetnost v najširšem pomenu. In ko se ozremo po takratnem evropskem prostoru vidimo, da je do istega fenomena prihajalo tudi drugod.

Umetnost art nouveau je bil trend, ki je na prelomu prejšnjega stoletja preplavil Evropo. Umetnike je povezovalo navdušenje nad modernostjo, raziskovanje potencialov različnih industrijskih tehnologiji in novih materialov, njihova uporaba

pa je bila podrejena iskanju ideala lepote umetniškega dela kot celote in vseh njegovih detajlov. Povezovalo pa jih je še nekaj drugega, tisto nekaj, zaradi česar nosi ta umetnostni slog skoraj v vsaki evropski državi svoje ime…povezovala jih je različnost, iskanje vira inspiracije v specifični nacionalni identiteti, narodovih koreninah in tradiciji, njihovo spoštovanje, nadgradnja.

Evropski politiki in birokrati se ukvarjamo predvsem s sedanjostjo. Govorimo o evropskem modelu integracije, gospodarski in monetarni uniji, širitvi in z njo povezani politični demokratizaciji, o izzivih globalizacije… vendar pa se v svetu, ki postaja vse bolj povezan, in v katerem si svojega obstoja v izoliranosti od drugih ne moremo več predstavljati, vse bolj in bolj zavedamo, da je prav spoštovanje različnosti ob njihovi hkratni nadgradnji z izmenjavo znanja, izkušenj in tehnologije, edini pravi odgovor na trende razvoja sodobne globalne družbe. Je tisto pravo bogastvo in potencial, iz katerega moramo črpati navdih in vitalno moč za prihodnost. Iskanje nacionalne identitete v umetnosti konca 19. stoletja je imelo kontekst iskanja svobode. Sedanji kontekst uresničevanja svobode je drugačen, pri iskanju nacionalne identitete in spoštovanju različnosti kultur in običajev, pa gre predvsem za medsebojno bogatenje in dopolnjevanje.

Do leta 1993, ko je začela veljati Maastrichtska pogodba o Evropski uniji, Skupnost na področju kulture ni imela resničnih pristojnosti. Po njenem sprejemu so se pristojnosti evropskih institucij pomembno razširile, v Pogodbo pa je bil vključen tudi člen 151, ki poudarja potrebo po spoštovanju dveh temeljnih konceptov: na eni strani spoštovanje kulturne raznolikosti in načela subsidiarnosti, na drugi strani pa spoštovanje skupne kulturne dediščine in sodelovanja med državami članicami. Ob tem pa je bila v Pogodbo zapisana tudi pravna obveznosti Skupnosti, da cilje kulturne politike upošteva v vseh drugih politikah, ki jih kreira ali soustvarja.

Kultura 2000 je sredstvo s katerim Evropska skupnost trenutno uresničuje svojo politiko na področju kulture. Gre za sedemletni skupni program, ki je nadomestil prejšnje, časovno krajše sektorske programe Kalejdoskop, Ariane in Rafael. Kultura 2000 je do sedaj sofinancirala številne enoletne in večletne (maksimalno 3

leta) programe kulturnega sodelovanja med državami članicami, vendar program ni bil brez pomanjkljivosti. Očitali so mu predvsem preveliko število ciljev za omejena finančna sredstva in določeno nefleksibilnost in netransparentnost. Junija 2004 je zato Evropska Komisija predložila predlog za nov Program »Kultura 2007«, ki bo instrument evropske kulturne politike v obdobju 2007 – 2014. Njegov sprejem se pričakuje še v letošnjem letu. Temeljna značilnost programa je omejitev števila ciljev na tri in sicer na nadnacionalna mobilnost oseb, ki delujejo na področju kulture, nadnacionalno kroženje umetniških in kulturnih del ter na medkulturni dialog. V primerjavi s Kulturo 2000 je Kultura 2007 tudi finančno okrepljena, saj se predvideva pomembno povišanje dosedanjih proračunskih sredstev.

Spoštovani gostje, spoštovani organizatorji. Projekt »Reseau Art Nouveau Network« je bil eden najuspešnejših projektov, ki so se v zadnjih letih sofinancirali iz evropskih sredstev programa »Kultura 2000«. To niso le lepe besede, temveč dejstvo, ki ga potrjuje tudi naše zaupanje in priznanje, ki ste si ga tokrat pridobili že drugič zapored. Projekt RANN je namreč Evropska komisija sofinancirala že v triletnem obdobju od 2001 do 2004, z novim programom pa si je lansko leto pridobil pravico do nadaljnje triletne podpore v višini 827 000 evrov. Ob tej priložnosti vam želim čestitati za ta uspeh in zaželeti, da bi navedena sredstva čim bolje izkoristili. Vsem spoštovanim gostom iz tujine pa tudi v imenu Evropske komisije želim prijeten obisk in bivanje v secesijski Ljubljani.